

Èn las vischnancas «offline» u «online»?

Da la dieta da la Grappa d'interess da las vischnancas pitschnas

DA MARTIN CABALZAR

■ Al cumenzament da november enviada la Grappa d'interess per las vischnancas pitschnas dal Grischun mintgamai ad ina dieta deditgada ad ina tematica annuala. Quest onn è la dieta s'occupada dal tema digitalisaziun sut il titel: «Èn las vischnancas «offline» u «online»? Il referat introductiv ha tegnì quest onn cusseglier guvernativ Christian Rathgeb, il schef dal departament da fianzas e vischnancas. Beat Tinner, il president communal da Wartau (SG), ha dilucidà il tema «Strategias e concepts directivs en il E-Gouvernement ed il president communal da Zernez Emil Müller è s'exprimì davart il tema «pli spert e pli efficient – la suprastanza senza palpìri». Cun quai ha el dà ina survista interessanta davart las proceduras digitalas e dals servetschs purschids da sia vischnanca. Tobias Seitz, il manader dad «Untervriting segiradas tecnicas» tar la regiun ost da la Segirada Helvetia ha pledà davart las attatgas da cyber e co che l'economia privata po sa proteger cunter talas. L'apéro riche offrì a la fin è vegnì preparà a moda magnifica da trais dunnas da St. Antönien.

En ses pled da bainvegna ha la presidenta Regula Götte, l'anteriura presidenta communal da Ziràn-Reschen, intermedià a moda umoristica sias emprimas improvas sin il computer, quai che po avair provocà in surrir sin las levzas da las partecipantas e dals partecipants.

La digitalisaziun progredescha spert

En ses referat ha il cusseglier guvernativ accentuà che la digitalisaziun progredeschia spert e conquista tut las domenas da la vita. Er el saja pertutgà sco schef dal departament che s'occupia da las finanzas e da las vischnancas. En ses referat ha el empruvà da transponer il titel da la dieta sin il chantun, sa dumandond nua e co il chantun è oz «online» e nua ch'el veglia esser damaun. El è era sa stentà da respunder la dumonda tge che quai muntia per las vischnancas. Per che la digitalisaziun funcziunia dovria quai plirs players, ha ditg Rathgeb. Sper in'infrastructura tecnica da basa dovria quai dentant er ina clea strategia politica e la fidonza da las utilisadras e dals utilisaders. La segirezza e la protecziun da las datas sajan d'eminente impurtanza, punctuescha Rathgeb. Era resguardond la strategia dad E-Government dal chantun è Rathgeb anc adina da

Referents a la Dieta da las vischnancas pitschnas en la sala dal cussegl grond a Cuira: Alessandro Della Vedova, Tobias Seitz, Regula Götte, Beat Tinner, Emil Müller e Christian Rathgeb.

MAD

l'avis ch'il chanal electronic na saja betg il sulet access a l'administraziun ed a las autoritads chantunales. Ils burgais stoppian avair era vinavant la pussaivladad da s'adressar cun cartas e brevs, telefon ed e-mail, dentant era personalmain al spurtelg a l'administraziun chantunala. Rathgeb resumescha il stan actual da la digitalisaziun tar il chantun suandontamain: «Sin il sectur da l'infurmaziun e l'interaziun essan nus gia progredids fitg bain, tar las transaziuns avain nus dentant anc blier da far.»

Era las vischnancas èn online

A la dumonda concreta da la Grappa d'interess da las vischnancas pitschnas, sche las vischnancas sajan «offline» u «online», respunda Rathgeb suandontamain: «Geabain, las vischnancas èn sin via, ellas fan dentant quai a moda fitg differenta e la forsch vegn ad ir adina pli in or da l'auter.» Ed el constatescha che vischnancas d'ina tscherta grondezza sajan plitost en il stan da dar dumogn a las sfidas da la digitalisaziun damai ch'ellas possian porscher soluziuns pli efficientas e segiras.

Davos la digitalisaziun stettian dentant adina umans, punctuescha Rathgeb.

Quels na vivian betg en in mund virtual. Il factur uman saja perquai da resguardar tar scadina tranformaziun digitala. Lieus d'inscunter, il contact persunal tranter las persunas restian vinavant impurtants.

Strategias e concepts dal E-Government

Beat Tinner, il president communal da Wartau (SG), ha referì davart la strategia ed ils concepts directivs dad E-Government. Questa noziun circumscriba la prestaziun da las autoritads per las autoritads sezzas, per l'administraziun e per l'economia. En in gremi da coordinaziun che consista da representants dal chantun S. Gagl e da las vischnancas vegnia mintgamai definì tge datas che vegnian tgiradas. Sco factur da success menziuna el «l'instutualisaziun da la truscha quotidiana». La digitalisaziun na sa fermia betg avant ils cunfins chantunales e comunals. Oz disponian gia 80 pertschient da la populaziun ina colliaziun d'internet e sajan uschia gia vegnids confruntads cun il mund digital. Il referent accentuescha era ch'il product stoppia esser impermeabel ed accessibel e ch'ils servetschs offrids stoppian vegnir sviluppad vinvant permanentmain per pudair adem-

plir las pretensiuns dals utilisaders. En sia resumaziun ha el punctuà anc ina giada che la confidenza vers ils burgais e vers l'economia, soluziuns colliadas integralmain sco er ina tenuta orientada vers il consumet sajan premissas indispensablas en connex cun la tranformaziun digitala. El ofniescha dentant era ch'ils purtaders da prestaziun stoppian er avair il curaschi da la fora. Probabel vegnia realisada fin l'onn 2025 ina soluziun integrala dal E-Government che cumpiglia l'entira Svizra.

La vischnanca da Zernez sco pioniera da la digitalisaziun

Sco quai ch'igl è resortì dal referat dal capo communal da Zernez Müller ha sia vischnanca giugà in rolla da pionier en chausa digitalisaziun. Suentar la fusiun da las vischnancas da Zernez/Brail, Susch e Lavin saja la nova suprastanza communal sa deditgada cumplainmain al nov model da direger la vischnanca. Ins haja introduci ina nova software per las fatschentas administrativas e per il contact tranter las autoritads. Integrads en quest sistem èn ils moduls «sesidas», «pensums», «chalender», «manaschi», «glista dals organs» ed «infurmaziun actuala da

la populaziun». Sin fundament da l'exempel d'ina tractanda ord la sparta da construcziun ha il referent demonstrà la via digitala. Era saja vegnì decidì da realisar ina plattform digitala che remplazza las «tavlas nairas» en las fracziuns. Il mars 2018 saja alur era vegnida prida la decisiun d'introducì la «plazza communal digitala», numnada per englais «crossiety». Quella plattform stat a disposiziun a tuts interessents. Sin questa plattform vegnan tut las infurmaziuns actualas, saja quai da la vischnanca, da las uniuns u da persunas singulas transmessas sur monitor plazzads en divers lieus entaifer la vischnanca. Il sistem saja ònline il mars 2019. Oz sa participeschian, tenor Müller, gia 220 users entaifer la regiun ed 80 en las regiuns vischnas vid quest sistem d'infurmaziun. I vegnan er offridas differentas scolaziuns correspundentas.

Protecziun cunter attatgas da cyber

Betg l'ultim è era vegnì tematisà a la dieta da las vischnancas pitschnas las attatgas da cyber ed infurmà co che l'economia privata po sa proteger cunter talas attatgas. Seitz, il manader dad «Underwriting Technische Versicherungen» da la regiun ost da la Segirada Helvetia ha dà ina survista davart la criminalità da cyber. La dimensiun è stravaganta. Passa 60 pertschient dals donnegiads sajan interpresas pitschnas e mesaunas. E tar passa 70 pertschient dals cas sajan er ils agens collavuratur la culpa dals donns chaschunads en consequenza da talas attatgas. Damai che la software e las datas vegnian arcunadas tar la digitalisaziun sin in sistem dad IT dettia là adina puspè ristgs che vegnian surduvrad da criminals. Da quests ristgs sajan dentant era models d'interpresa digitalisads e las prescripziuns legalas davart la protecziun da datas pertutgadas. In'interpresa possa sa proteger efficientmain da questas attatgas sch'ella prendia las mesiras tecnicas ed organisatoricas necessarias. Dentant era quellas na garante schian betg ina segirtad da 100 pertschient. Sco ultima mesira per proteger da donns chaschunads en l'intern da l'interpresa dettia i la finala anc la pussaivladad da far in'assicuranza cunter attatgas da cyber.

Ulteriuras infurmaziuns davart la Dieta da las vischnancas pitschnas dal Grischun pon ins er consultar sin www.ig-kleingemeinden.ch